

DELAVSKA POLITIKA

GLASILO SOCIALISTIČNE STRANKE JUGOSLAVIJE.

Uredništvo je v Mariboru,
Ruška cesta 5, poštni predal 22.
*okopisi se ne vračajo. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.
Uprava: Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22.
Ljubljana VII, Zadržni dom.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za državo SHS znaša mesečno 10 Din, za ino-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
belo tiskana beseda stane 1.— Din. Malih oglasov trgovskega
značaja, stane beseda 1.— Din. V oglašnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta 1.50 D. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 7.

Sreda 23. januarja 1929.

Leto IV.

Šestdesetletnica sodr. Ivana Mlinarja.

Sodrug Ivan Mlinar šestdesetletnik.

Naš neumorni organizator in agi-
tator sodrug Ivan Mlinar praznu-
je šestdesetletnico svojega rojstva.
Ob tej priliki se s hvaležnostjo in
priznanjem spominjamo njegovega
dolgoletnega delovanja v naši stran-
ki. Velik del našega pokreta na
Kranjskem je pomagal graditi in iz-
popolnjevati. V večini pomembnej-
ših delavskih organizacij je deloval.
Poleg tega je bil tudi stalen so-
tudi vseh delavskih listov. Naš
jubilar je markantna oseba, ki živi
in dela samo za razširjenje naše
ideje, povečanje naše moči in zbolj-
šanje delavskega položaja. Nad tri-
deset let se že udeležuje v našem
pokretu in ni ga bilo skoro važnej-
šega dogodka, pri katerem ne bi on
sodeloval. Ne moremo si misliti na-
šega pokreta brez Mlinarja, pa tudi
ne Mlinarja brez socialističnega de-
lavskega pokreta. Želimo, da nam
ga narava ohrani še mnogo, mnogo
let!

Rojen je bil dne 24. januarja
1869. leta v Idršcu, občina Dole
nad Idrijo. Ljudsko šolo je obisko-
val v Žireh in Idriji, v Ljubljani pa
je absolvirao štiri gimnazijske raz-
rede. Kot tiskarski vajenec je do-
vršil dva letnika obrtno-nadaljeval-
ne šole. Mnogo je potoval »črni u-
metnik« ter si širil obzorje. Od leta
1905. je bil korektor v Ljubljani do
vstopa v službo pri Okrajni bolni-
ški blagajni v Ljubljani 1. oktobra
1914. leta.

Med svetovno vojno je tudi so-
drug Mlinar (seveda ne prostovolj-
no) kot črnovojnik pomagal štiri
mesece pri zmagovitem umikanju
avstrijskih armad, potem pa je bil
oprosčen vojaške službe ter se vrnil
k bolniški blagajni.

Dasi obhaja že šestdesetletnico
rojstva, se mu ne pozna visoka sta-
rost; tak je, kot je bil pred dvajse-
timi leti: miren, tih in delaven kot
mravlja. Ne sili in ni silil nikdar v
ospredje; kjer se ga potrebuje, tam
pomaga, gradi, popravlja, izboljšu-
je, svetuje.

Povsod sodrug, povsod socia-
list, naj bi bil vzor mladim, ki bodo
moral nekoč prevzeti njegovo ded-
ščino!

—6.

Nekaj spominov.

Ko sem pred dvaindvajsetimi le-
ti, kod mlad fant, pripotoval iz tujine
v Ljubljano, je vladalo v naših stro-
kovnih organizacijah živahno giba-
nje. Dve leti prej se je v bivši Av-
striji priviklo volilo v parlament po-
slance po splošni in enaki volilni
pravi. Razumljivo je, da je organi-
zirani proletarijat, ki je v boju za
dosego te ljudske pravice v vseh
takratnih avstrijskih deželah igral
odločilno vlogo, skušal v poznejših
letih svojo borbenost preizkusiti tu-
di v dosego boljših delavnih pogo-
jev. Osemurnika takrat še nismo po-
znali. Če se je posamezni strokovni
organizaciji posrečilo skrajšati de-
lavni čas na devet in pol ur dnevno,
se je govorilo o uspehu. Delavske

Sodrug Ivan Mlinar.

Nace Mihevc:

NAŠ JANEZ.

(Sodrug Ivanu Mlinarju ob njegovi šestdesetletnici.)

Glej, čas hiti,
neizprosno šteje dni življenja,
usoda naša bič vihti
nad dediči trpljenja.

A čas hiti,
in v naše dni
dogodek včasih se utrne,
spomin in nada z njim se vrne.

Dogodek tak je jubilej,
ki ga naš mož praznuje;
ves skromen, tih in zvest brez mej
ideji sveti se žrtvuje.

Let šestdeset nad njim se je sklonilo,
telo mu pač, duha pa ne vpoñnilo.
Let šestdeseti!

Vsebinsa tvojih let, sodrug, je delo,
let šestdeset se Ti je v žrtvah raz-
odelo.
Kot borec jasnih ciljev, jasnega po-
gleda,
želiš najvišjega razgleda.

Ob Tvoji poti malo rož je cvelo
in malo solnčnih dni se Ti smejalo,

a ko zavist, sovraštvo Te je doletelo,
utehe Ti srce je v delu poiskalo.

Z besedo živo, toplo, malodušne vne-
maš,
zasužnjenim okove bede snemaš,
in polne vere Tvoje so oči,
ko v rdeče zarje dneva kažeš iz noči.

To si Ti:
popotnik, Janez, blagovesti,
neutrudni Ahasver na večni cesti,
ki v odrešenje hrepeni.

Tvojih prs ne dičijo kolajne
(maraš zanjel),
ne žvihaš sinekur in ne časti,
zavest izpolnjene dolžnosti Te slavi.

Ne glej nazaj, sodrug, je dolga pot,
ne boš verjel, da si jo prekoračil.
Vendar si jo, ker mimo zmot
si zvesto svoje breme vlačil.

A, mi, ki romamo s Teboj?
Kako je z nami?
Vsak križ svoj vlečemo s Teboj
in upamo v svobodo za — gorami!

plače so bile v tistih časih mizerne,
zato so bila mezdana gibanja, rekel
bi, na dnevnem redu. Toda le po
trdih bojih se je doseglo zvišanje
plač od 10—12 vinarjev dnevno.

V tem živahnem vrvenju sem
kmalu našel posla pri svoji strok.
organizaciji kot funkcionar in kot
tak sem se v tistih letih seznanil z
našim jubilarjem Ivanom Mlinar-
jem. Skoraj na vsakem shodu ali
sestanku je bil Mlinar navzoč. Tam,
kjer je vsled slučajnega neuspeha
ohladel vera v uspeh, je z živo in
gorečo besedo netil zaupanje v or-
ganizacijo, brez katere si niti misli-
ti ni mogel delavskega gibanja. V
svojih izvajanjih je bil vsikdar stva-
ren, ambicije se je ogibal, bil je ini-
cijator, ki pa ni nikdar vztrajal na

tem, da vsili le svoje prepričanje;
nikoli pa ni popustil, kadar je šlo za
načelna vprašanja. Kot mož globo-
kih izkušenj je vžival med strokov-
ničarji tudi izven bivše kranjske de-
žele velik ugled ter je zavzemal ta-
krat zelo častno mesto kot »Landes-
vertrauensmann« pri združenih stro-
kovnih organizacijah na Dunaju. Kot
takega so v tistih letih naše strok.
organizacije postavile Ivana Mlinar-
ja na mesto predsednika Strokovne
komisije, kjer je z veliko požrtvo-
valnostjo deloval dolga leta. Razu-
me se, da je delokrog te komisije
obsegal le bivšo Kranjsko. Vendar
pa tista doba zabeležuje velik od-
stotek organiziranega delavstva, kar
je bila v nemali meri zasluga naše-
ga Mlinarja.

Slučaj je nanesel, da sem leta
1911 prevzel posle strokovnega taj-
ništva in tako je postal Mlinar moj
neposredni »šef«. Danes lahko iz-
dam tajnost, da je izkušeni Mlinar
malo majal z glavo, češ: kako bo
šlo s tem mladim in neizkušenim
fantalinom? Nič ne skrivam, težko
je šlo, pa če ne bi bilo Mlinarja, pa
bi sploh ne šlo. Nebroj neumnosti
sem napravil ter s tem marsikatero
neprijetno uro Mlinarju. Toda nje-
gova vzgojevalna spretnost je mno-
go pripomogla k temu, da sem po-
zneje stavljene mi naloge več ali
manj dobro izvršil, kakor je pač pri-
lika nanesla. V sodrugu Mlinarju
smo vsi strokovničarji imeli vestne-
ga in zanesljivega prijatelja. Vsak
človek pa, najsi je tudi tako miren
in krotek, kakor je bil Mlinar, pa
ima svoje nasprotnike. Tako na-
sprotništvo se je v tistih letih jasno
odražalo v znani »četvorki«. Imeli
smo tudi burne čase, v katerih je
bil Mlinar mnogokrat sporen pred-
met. Toda on se je malo zmenil za
take »zarote«. Mirno je vršil delo v
zadržani smeri in uspeh vseli teh
obilnih »zarot« je bil po navadi, kar
v povojnih časih bridko pogrešamo,
tak, da so se organizacije še bolj
učvrstile. Ni osebni kult konstataci-
ja, da je bil Ivan Mlinar osebnost,
okrog katere se je vse vrtelo. V svo-
jem navdušenju pa smo šli sčasoma
tako daleč, da smo obdolževali trez-
no mislečega Mlinarja za vsako po-
lomijo, čeravno je on imel na stvari
najmanj krivde. Vsakega neuspeha
je bil »kriv« Mlinar, dasi nam je
mnogokrat v naprej prorokoval, da
se bomo zaleteli. Bili so časi, ko
smo burno nasprotovali njegovim
argumentom, toda dobričina Mlinar
je čisto dobro čutil, da naši, četudi
vehementni ugovori, niso naperjeni
proti njegovi osebi in tako je on o-
stal nam zvest, mi pa smo ostali
zvesti njemu.

Med tem nam je v delu mineval
čas in naenkrat smo se znašli v voj-
nem meteu. Preživeli smo žalostno
vojno dobo, v kateri smo zgubili
nebroj iskrenih prijateljev. Ob pre-
vratu pa smo s podvojeno silo
vstvarjali nove organizacije. Zopet
je bil Mlinar oni, katerega smo si
postavili na čelo gibanja. Povojna
psihotiza pa je bila tudi v strokovnih
organizacijah povsem druga od
predvojne. Zavel je radikalni duh,
ki je s starimi metodami brezobzir-
no pomedel. Ta pokret pa je povzro-
čil notranjo krizo v strokovnih orga-
nizacijah, katere posledica je bila
delitev duhov med »stare« in »mla-
de«, ki se je završila tako, da so
nas stare s sodr. Mlinarjem na čelu
mladi »odžagali«.

Še danes, ko je minulo že več
let, odkar sem ostavil delavski po-
kret in so mi lasje že osiveli, se z
veseljem spominjam, kako sva z ju-
bilantom Mlinarjem »romala« po ne-
šteti shodih in budila delavsko za-
vest. Bili so lepi časi, ko sva z Mli-
narjem po dolgih sejah še v pozno
noč delala načrte za prihodnje delo.
Dasi se je marsikaj v teh letih spre-
menilo, vendar imam trdno vero, da
se sodr. Mlinar, četudi v visokem
jubileju, še vedno tako živo zanima
za delavski pokret, kakor v onih le-
tih, v katerih sem imel priliko spo-
znati ga kot iskrenega prijatelja.

Janez med tiskarji.

Dne 26. februarja 1898 je zavzel naš dragi tovariš Ivan Mlinar aktivno mesto v organizaciji tiskarjev na Kranjskem. Tega dne je bil na rednem letnem občnem zboru izvoljen za zapisnikarja. Bil je še mlad — štel še ni 31 let — kar je treba poudariti, kajti mlajši tovariši so takrat le redko dosegli tako izredno čast in so jih tiskarji volili v svoje odbore le tedaj, če so pokazali veliko sposobnost, resnost in če so prav posebno veliko obetali. Da si je znal tovariš Mlinar pridobiti zaupanje vseh, je dokaz tudi to, da je bil izvoljen kljub temu, da je poteklo po njegovi izučitvi komaj pet let. Dali so mu funkcijo zapisnikarja. In niso se motili! Tovariš Ivan Mlinar je od takrat, ko je stopil v odbor, pa do takrat, ko je radi prestopa k drugemu poklicu opustil aktivno delovanje v organizaciji, storil za tiskarje mnogo dobrega. Njegov vpliv v vseh letih udeleževanja v organizaciji se je kazal v vseh stremiljenjih organizacije. Kadar so bili odbori najbolj potrebni nasvetov, v najvažnejših in najodločnejših momentih, vselej takrat se je oglasila beseda sicer molčečega tovariša Mlinarja, ki je bila resna, tehtna in premissljena. Tovariš Mlinar ni nikdar govoril, ne fraziral; govoril je redko in kratko in le takrat, kadar je videl, da je treba spregovoriti.

Že po značaju miren, je tovariš Mlinar tudi v organizatoričnem delovanju odklanjal ekstremitet in prenapetost. Zavračal je trmoglavo nepopustljivost ali tudi preveliko mlačnost je obsojal. Priznaval je, da je življenje en sam dolg niz kompromisov. Članstvo tiskarske organizacije je dobro poznalo stremiljenje in načela Mlinarjevega organizatoričnega dela. »Mlinarjeva srednja pot — zlata pot« so na kratko karakterizirali njegova nastojanja. In res je bila »Janezova srednja pot« zlata pot. To se je pokazalo vedno, kadar se je bilo v resnih časih odločiti. V najkritičnejših momentih je vselej zmagalo njegovo stališče. Da je bilo tako prav in dobro, lahko sodimo danes, ko se oziramo na preteklo delo naše organizacije.

Pa ne smemo misliti, da tovariš Ivan Mlinar ni bil vreden borec. Res je, da on nikdar ni ljubil borbe radi borbe. Ali kadar so bili ogroženi važni interesi tiskarskega delavstva ali kadar najupravičenejša zahteva niso našle odmeva, takrat tovariš Mlinar ni zakrival borbenosti, takrat je njegova odločnost kipela in prehajala na vso okolico. In v času borb je tovariš Mlinar s svojimi voljo in navdušenjem mnogo pri-

pomogel, da so borbe dosegale uspehe.

Tak je bil naš Janez kot funkcionar.

Članstvo je čislalo in spoštovalo tovariša Mlinarja še prav posebno radi njegovega značaja. Tih in miren, vedno resen in dober, stremeč edino, kako bi ustregel vsem in vsakomur, se je moral priljubiti. Še večje spoštovanje in zaupanje pa si je pridobil s svojo nesebično požrtvovalnostjo. Skozi in skozi pošten, je bil večer revež in je tak ostal kljub dolgoletnemu tako zelo plodonosnemu delovanju. Ali kaj je njemu to mar! Zadovoljen je! Po blagih ni nikdar hrepenel in uspehi, ki jih je doseglo njegovo delo v organizaciji, mu je bilo zadoščenje. In uspehi so bili lepi. Pri vsem, kar je organizacija dosegla, in pri vsem, kar je obrodilo sad in plod, katerega koristi uživa grafično delavstvo še danes, ima tovariš Mlinar velik del zaslug. On je bil med prvimi, ki so pokrenili idejo industrijske organizacije, on je bil med prvimi, ki so dvignili glas tudi za pomožno delavstvo, ki je veljalo tedaj več ali manj le za brezpravno rajo, ki jo lahko vsakdo eksploatira po mili volji, in zahtevali, da sprejme organizacija tudi te v svoj krog in se poriga za njihove najminimalnejše življenjske potrebe. In ravno s tem je tovariš Mlinar največ pripomogel, da je tiskarsko društvo dobilo večji delokrog in temelj, na katerem je zrasla res prava organizacija grafičnega delavstva.

Veliko je bilo tudi njegovo zamtanje za mlajše članstvo in naraščaj. Saj je bil tovariš Mlinar skoro edini, ki je včasih zbral okoli sebe vajence in jim govoril o organizaciji. Mnogo se je tudi boril z idejo lastne vajeniške organizacije. V tem ni uspel. Ali dosegel je, da je mnogo takratnih vajencev sprejelo njegove besede in se navdušilo za delo v prid splošnosti. In tudi to je uspeh. Da bi jih bilo le mnogo!

Tovariš Ivan Mlinar se je izučil za stavca 22. julija 1893 pri Hribarju v Celju. V organizacijo je pristopil 24. julija istega leta. Kot stavec je delal v Celju, Grazu, Zagrebu in Ljubljani.

Danes, ko obhaja tovariš Mlinar 60 letnico svojega rojstva, ni v grafični organizaciji več aktiven. Razmere so ga privedle k drugemu poklicu. In kljub temu, da ga ni več med grafičnim delavstvom, ga vendar vse to delavstvo pozna, spoštuje in ceni. Celo mlajša generacija, ki ga ni nikdar videla v funkciji, ga pozna. In zakaj? Delo njegovo,

uspehi tega dela in bogati sadovi so ostali! S temi si je naš dragi Ivan Mlinar postavil spomenik.

Grafično delavstvo svojih dobrih voditeljev ne pozablja. Še dolgo po-

tem, ko odidejo, jih nosi v svojih srcih.

Dragotin Kosem,

član Centralne Uprave Saveza Grafičnih Radnika Jugoslavije.

Dr. Henrik Tuma:

Proletarec — bojevnik.

V sedanjem razdoru socialističnih strank, zmedenosti idej in dejanj nam Ivan Mlinar predstavlja uzorni tip proletarca-bojevnika. Pravi bojevnik, dasi je Ivan Mlinar po svojem zunanem obnašanju mir in ujedinenost sama. Res njegovo lice kaže izraz trpljenja, ki nam pravi, da je Mlinar hodil križev pot neuklonljivega proletarca, da je hodil križev pot delavske stranke. A globoko je zakopana vsa bolest v njegovi notranjosti, čustvuje z vso požrtvovalno ljubeznijo človeka, ki se je celega predal eni življenjski ideji, vedoč, kako jo delavci sami gazijo in stavljajo v nemar. Od prve mladosti sledi gibanju delavstva za osvoboditev — ne le političnih vezí, kar je več, umstvenih. Samouk prišel je do svetlega prepričanja, da se delavec bori za svobodo in pro-

sveto vsega človeštva — pa vidi, kako delavstvo še vedno ne razume klicev Karla Marxa. Kdor ljubi svojo stranko, ne more zanašati vanjo razdora. Ljubezen in sloga se dopolnjujeta. Kdor cepi in razdira stranko, je hlapec kapitalistov, ali plačan, ali v svojem samoljubju in strasti slep. Mlinar ima svoje revolucionarno proletarsko mišljenje iz prve mladosti, takrat, ko je ime proletarec že na sebi pomenilo upornika, revolucionarja. — Ostal je tak na svojem mestu v stranki, ki edina pomeni kontinuiteto proletarsko-bojne organizacije. Niso mu glavna reč programske besede in duhovite teorije, ve, da je le en spas delavstva, klic Karla Marxa: Proletarci vseh dežel, združite se!

S temi vrsticami se pridružujem slavlju vsega proletarijata.

Neupogljivi borec.

Ko treba zapisati besede priznanja in se zamisliti v delovanje sodruha Ivana Mlinarja, tega vzglednega, marljivega, vztrajnega borca na fronti proletarijata, se mi postavlja misel:

»Ali je sploh mogoče zapisati vse tisto, kar je pretrpel in prenesel kot borec za proletarske koristi, kot nosilec ideje socializma? Strokovne organizacije ga poznajo. Strokovna komisija za Slovenijo ga šteje med svoje najboljše med najboljšimi...«

Ko je kot urednik »Delavca« pisal organizacijske članke, ko je v njegovih kolonah z agitacijskim ognjem vžigal duhove, da so se vrstili v bojne vrste strokovnih organizacij, je imel pred seboj samo en cilj: Proletariat organizirati v mogočno falango, združiti ga v goste kolone, učiti ga, da je on tisti, ki vse ustvarja, da je on tisti, ki mu je zgodovina zagotovila zemljo in ves svet. Zato je klical vsem neprestano Marxove besede: »Proletarci vseh dežel, združite se!«

Mnogi so ga poslušali. Mnogi so mu sledili in njegovo učenje je rodilo sadove. Skromen, kakor je, jih je vzpodbujal, skromen je ostal vedno. Ni maral stopiti na piedestal, da bi ga gledali in mu vzklicali. Tih, skromno je opravljal svoje delo, se pojavil na seji, na sestanku, na shodu ter poslušal, in ko so se

vsi izgovorili, podal svoje mnenje in svoj nasvet. In vsakokrat je njegova prepričevalna beseda učinkovala. Njegov nasvet je postal sklep in vsakdo je glasno in zadovoljen vzkliknil:

»Sodrug Mlinar ima prav. Tako bomo naredili!«

Bilo je pač tudi takih, da so sodruha Mlinarja, borca za koristi proletarijata, gledali sovražno. Polena so mu metali pod noge, a on je stopal preko polen in na sovražstva odgovarjal z delom. Svojih notranjih občutkov ni kazal nikomur. Trpel je sam, poglavljen vase in rezultat tega trpljenja je bil vedno boj za delavsko pravico. Uspehov svojega dela se je veselil skupno z delavstvom, s priprostostjo in iskrenostjo, kakor da je delavstvo doseglo zboljšanje za njega samega.

Šestdeset let življenja je čez pol stoletja trpljenja. Zakaj sodrug Mlinar je rojen v proletarski sredi, v proletarskem zraku in moral je prijeti za delo že zgodaj, da je imel kruh. Njegova mladost je zrasla v razrednem boju in zato je temu boju posvetil svoje življenje. Kajti na barikadah treba vztrajati in na barikade treba novih borcev, energičnih in zavednih, samopožrtvovalnih in neustrašljivih. In take je vzgajal sodrug Mlinar z lastnim ognjem, ki je gorel v njem ter jim podžigal samozavest in samospoznanje.

LEO SILA:

Človek mrtvaških lobanj.

Kronika raztrganih duš.

81

Nič več ji ne piše zaljubljenih pisem in tudi pesmice so mu umrle. Sedaj se baje potika po Ljubljani. K nam ne pride več, ker je tako obljubil profesorju Pečarju. Franček trdi, da ne bo iz njega nikoli nič. Tako star je že, pa še ni nič ustaljen...

Še vedno je prepad med menoj in njimi, četudi me že mnogi poznajo. Sinoči, ko sem šel na svoj običajni sprehod po vrhu, sta stala pred hišo v klancu dva moška. Pozdravil sem ju. Bil sem menda pretih, ker me nista slišala. Zato se je eden obregnil: »Gospodič misli, da ga bova pozdravila midva.« Nože so se mi opletale, ko sem korakal mimo hiše in v obraz mi je zaplala kri. Zakaj vedno in vedno »gospod« in »gospodič«? Vem. Moj oče je zanje gospod, ki kot vsi bogati kmetje bolj slabo nego dobro plačujejo delavce. Kmetje so zmenjeni med seboj. — Toliko plačamo za košnjo, toliko za žetev in toliko za mlatitev! — Viničar nima ničesar nego roke in kopicco otrok pa nagajenje k pijaci. Nekateri strašno pijejo. Zadnjič sem govoril z našim viničarjem o tem vprašanju.

»Ti lahko govoriš proti vinu, ker imaš še druge reči na razpolago. Mi smo pri vinu zrastle in pri vinu umremo. Zakaj bi ga ne pili, če se vse leto mučimo z delom v goricah? In naše vino je dobro, le da ga mi, ki delamo, dobimo premalo. Če pa misliš, da je kvarno za človeka — za nas je vseeno. Crkneš danes ali jutri. Vse življenje je samo delo in nepoplačani žulji. Življenje je že tako, da so gospodje in delavci. Mi moramo delati, da se gospodje okorišajo s tem. Sicer so naš gospod dobri. Pri njih vlada red. Kar obljubijo, dajo. In marsikaj nam je boljše kot drugim. Zato pa so seveda bolj strogi kot navadni kmetje. Kmeti lahko opeharis, našega gospoda težko.«

Tak je bil njegov evangelij in molčati sem moral. Ko me je posil še za četrto vino, sem mu ga dal. Izgubljen je. Njega ni več moči popraviti. Vse življenje je tako življenje, na stara leta se ne bo spreobrnil. Toda eno je, kar me kljub vsemu slabemu vleče k tem ljudem. Živijo dan na dan, mo-

lijo in delajo in preklinjajo in — živijo. Njih grehi niso grehi, ker živijo, kakor morejo in morajo. V tem spoznanju je že upor. Zakaj morajo? Od kdaj je pisano, da morata na zemlji živeti gospod in hlapec tako, da je sovraštvo med njima? Viničar škili, kako bi opeharil gospodarja zato, ker bi rad bolje živel. Gospodar pa je gospod, in če ga dobi pri tem, je viničar goljuf in tat...

Kam to pelje? Včasih, kakor da me je strah, če grem ponoči po vrhu in jih srečavam. Vem, nikoli bi me ne pozdravili, da jih sam ne pozdravim. In včasih mi niti ne odzdravijo. Kakor da ne verujejo, ne zaupajo mojemu pozdravu... To me boli. Odkrita in topla je moja beseda in še gorečnejše je moje hrepenenje premostiti prepace, ki so okrog mene. Zakaj me sovražijo in prezirajo človek, ki ga srečam zvečer na cesti, če tudi mu nisem storil nič zalega? Ali sem zato, ker sem sin »gospoda«, vedno od njih proklet? Ne. Tako ne sme biti. Tako ne more biti. Zadnjič sem že govoril o tem s čevljarjem Markom. Star je, toda zdrav in zgovoren. Rad posluša in pripoveduje. Pred dvema leti se je peš napotil v Beograd kot hlapec Jernej na Dunaj. Med potjo pa je gladoval in je pri neki kmetici ukradel kolač kruha. Poslala je zandarje za njim in tako mu je bila prekrizana pot. Kaj se pravi — krasti? Lačen je bil in je — ukradel? Ali bi naj crknil ob cesti, ob kolaču kruha, ki ga je imela kmetica v obilju?

Sedaj misli na Januša, ki je v blaznici. Čudne stvari je počenjal, dokler ga niso odpravili tje. Na bližnji postaji je nekega večera razbil na kretnicah rdeče luči. Dolgo sva premišljevala s Frančkom, zakaj je ravno razbil rdeče in ne zelenih ali modrih. Ko pa sva ponovno prebrala, kar je napisal v zvezek mojih matematičnih nalog, sva se sporazumela, da je to posledica gostilne zakotne ulice, v kateri so žarnice pokrite z rdečimi senčniki. V mojem zvezku pa je napisano sledeče: Povedal vam bom povest o rdeči luči.

Nekoč je šel mlad, neizkušen človek v zakotno ulico. Tam je bila gostilna, kjer so prodajali tudi dekleta. Šel je, da bi se utešil, da bi se v enem samem trenutku lahko izživel za vso svojo mladost. Zakaj tega mladega človeka so že več let ljudje držali v kletki kot kako žival, ki jo goje in vzgajajo, da pozneje odplača vse tisto, kar so zanj porabili. Zgodilo pa se je, da se je mladi človek, ta čudna zver, po-

zvičal in pobegnil neko noč tje, kamor bi njegova noga nikoli ne smela stopiti. Novo življenje se je odkrilo tam zanj. Življenje rdečih luči. Stene so slabo pobarvane, mračne so in vendar niso take kot semeniške. Njih mračnost je prijetna in da človeku lažje dihati. Pod stropom vise rdeče luči... da, rdeče, žareče luči. V sijaj rdečih luči je stopil moj mladi človek s čisto, trpečo dušo, da bi jih doživel in izživel. Prišel je še z njim drugi, ki mu je bilo Toni ime in ki ni nič več mislil na rdeče luči. In so pili, pili, se veselili. Niso bili sami. Troje kratkokrilih deklet je bilo v gostilni in oči mladega človeka so padle na najmlajšo, na najdražjo. Plave lase je imela in v očeh so se zrcalile rdeče luči. Vesela je bila in draga. Mladi človek je plačeval. Svoje zadnje pare je zbral in jih potrošil, da je mogel objeti mlado dekle, da ga je lahko stisnil k sebi. Neroden je bil in nedolžen kot otrok. Dekle ga je vzljubilo in zvalilo v svojo celico. Pijan vina in prečutih noči, utrujen od misli, ki so ga zadnje dni vedno bolj silile v zakotno ulico, je šel z njo v malo sobico, kjer je viselo polno slik in razglednic po steni. V kotu je visel Kristus z žegnano vodo... Ko ga je zagledal, bi se bil rad pokrižal. Pa se ni, zakaj dekletu, ki je bilo zraven njega, je odprlo svoja prsa in njene grudi so bile močnejše kot Kristus. Mladi človek se je vrgel nanjo, strgal ji obleko s telesa in pil njeno in svojo strast... Nad posteljo pa je bdela rdeča luč, manjša in bledejša od tistih v gostilni. Mladi človek je v trenutkih strasti doživel svojo prvo rdečo noč...

Nato je prišel še večkrat. Nobene vere ni bilo več v njem v lepe in ostre besede, ki so mu jih govorili zveličavni gospodje. Klicalo ga je in šel je, ker je mislil, da je našel odrešenje in odgovor svojim vprašanjem. Tisto dekle pa ni bilo njegovo dekle. Samo kupljena ženska je bila, ki nikoli ni deklet, zakaj svojo ljubezen prodaja vsakomur. Sicer ljubezni niti nima več. Samo telo ima in še telo je mrtvo in hladno kot zavržen stroj. Zato se je zelo zmotil, ko je po prvi noči mislil, da je to — ljubezen in dekle — dekle. V njem je bilo toliko ljubezen in sanj, da ni videl tega, kar je bilo, temveč, kar si je želel. Zato je moralo priti razočaranje. Zakotna ulica sovraži vsakogar, ki ni kot ona. In ker mladi človek ni bil kot ona, ker je imel hrepenenje, dušo, se je maščevala...

(Dalje prihodnjik.)

Danes, ob njegovi šestdesetletnici, mu mi vsi, ki nam je bil učitelj in vodnik, sodružno stiskamo roke in v naših željah je ena največja, namreč, da še ostane naš sodrug Mlinar dolgo v bojnih vrstah proletarijata, da mu bomo lahko vzklikali še kot osemdesetletnemu jubilaru!

Janče Mihčev:

Ob šestdesetletnici Janeza Zlatousta.

Pravzaprav je težko pisati o možu, ki mi je bil dolga leta učitelj, namreč učitelj v tem, kaj je socialistično načelno in taktično prav.

Spoznal sem našega jubilara pred 18 leti, ko sem začel zahajati v socialistične vrste. Pozoren sem postal nanj na nekem shodu, koje mu je predsedoval, skoraj bi rekel, stalni predsednik socialističnih shodov, tedaj že pokojni s. Bartl. Že sicer mali Mlinar je poleg dolgina Bartla izgledal še manjši. Odkrito povedano, nisem bogve kaj pričakoval, ko je nastopil. Toda bil sem tako prijetno presenečen. Besede, ki nam jih je takrat povedal, so bile tako mirne, tako same ob sebi umevne, da so mnogo bolj dojmile mojo mlado miselnost, nego besede velikih gromovnikov, ki so nastopali pred in za njim.

Janeza Mlinarja tedaj po imenu še nisem poznal. Njegovo ime sem zvedel šele, od poleg mene stoječega znanca. Le temu sem takoj dejal: »Prav imenično je povedal, toda škoda, tako je slab, da ga bo gotovo pomlad pobrala.«

Motil sem se, hvala bogu! Že 17 pomladi je poteklo od tedaj in naš Mlinar je še vedno enak: boder po duhu, odporen po telesu, kakor so hodri in odpora polni njegovi nauki, ki jih neumorno s pisano in živo besedo vlija svojim sotrpinom. Niso ga zastopni imenovali pri krstu Janeza Zlatousta, ker res mnogo, mnogo zlatih naukov so izgovorila njegova usta in mnogo zlatih srednjih poti se je volilo na njegovo priporočilno besedo.

V teku let sva postala dobra prijatelja in mnogo sem pridobil od njega, ko smo debatirali po sestankih, v kavarni in domov grede. Kolikokrat sva prehodila pot od kavarne po Starem trgu do mostu sv. Jakoba in zopet nazaj. Poleti in pozimi, v najhujšem mrazu, sva hodila tja in nazaj do dveh, treh v jutro. Njegovo logično razlaganje se te prime, da še sam ne veš kdaj.

Pravijo, da je po svoji zunanosti podoben svojemu francoskemu sodrugu Paul Boncourju, diplomatu in zastopniku Francije pri Zvezi narodov. Bogme, tudi naš Mlinar ima

Skromno je to moje pismo, a že v začetku sem rekel, da manjka besed, zapisati vse, kakor je vse stvaril in naredil. Zato pa naj bodo želje vroče in prisrčne in naš klic sodrugu Mlinarju v čast naj doni med proletarijatom:

»Delu čast in oblast!«

mного diplomatičnega talenta. Ko smo se mi mlajši zaletavali, se kregali, vstal je naš jubilar, pa nas je brez strogosti, z mirno in prevdarno, vedno dobrohotno besedo tako »poteftal«, da smo se kar spogledali. Toda priznati smo morali vedno znova, hočeš-nočeš, da ima Mlinar zopet prav.

Ko so nam pri našem delu — v ljubljanski občini — lastni ljudje streljali v hrbet, ker niso hoteli ali pa niso mogli razumeti, da ni načeljen greh, ako pridobiš nasprotnike za to, da delajo po tvojih načelih in taktiki, je bil zopet Mlinar oni, ki je s svojo besedo na sestankih in v časopisu podprl naše delo. Ko smo v klubu obč. odbornikov potrebovali svetovalca, je pokojni s. dr. Perič vedno poklical za ta posel našega jubilara, katerega je imel izredno v čislju.

Našega jubilara smo vedno smatrali za arbitra o tem, kaj je načelno prav in kaj ni prav. Res je sicer, da smo mu večkrat zamerili, ker ni z zadostno energijo napravil konca raznim pojavom v stranki. Toda to ni v bistvu našega Mlinarja, on je vedno bil in je mnenja, da le lepa beseda najde lepo mesto.

Ko so nas med vojno vse potaknili v uniforme, ostal je naš današnji jubilar precej dolgo doma. Razume se, da mu njegova časnikarska žilica ni dala miru. — Sicer pa, ali si sploh morete predstavljati Mlinarja brez polnih žepov rokopisov za časopise? — Sodeloval je odlično pri »Delavcu« in »Napreju«. Pa kako je pisal! To pa zna on, kakor nihče drugi. — Vse je povedal, kar in kakor je bilo potrebno, vendar vse tako, da je pasiralo strogo medvojno cenzuro. Ko sem dobival »Naprej« v Italijo in ga prebiral, zdelo se mi je, da sediva z Mlinarjem v kavarni »Prešeren« ali »Union« in da mi on razlaga položaj in bodoči razvoj s svojo prepričevalno besedo.

Ko sem prihajal na dopust, sva se vedno sestala in ob takih prilikah mi je popustila marsikatera prenapeta nacionalistična strunica. Uresničila se je mnogokatera njegovih besed, dasi sem jim tedaj odločno oporekal.

no se ustavi s svojim kolesjem mladi Jože Žugel s Krvavčevega vrha. V njegovem koleslju je sedela ženska samo v spodnjem krilu in kadila viržinko. Jože Žugel je iznenadenemu Plutu pripovedoval, da se je pred več dnevi pojavila na Krvavčevem vrhu ta ženska — ki je mutasta — ter hodila po vasi v samem spodnjem krilu in neprestano kadila cigaro.

Ker se je tako potikala po vasi, so se vaščani zbal, da jim zažge vas, zaradi tega so jo poslali županu, da zanjo po zakonu potrebno ukrene.

Župan Plut ni bil tega obiska prav nič vesel. Zakon mu je veleval, da dogodek sporoči okrajnemu glavarstvu in deželnemu odboru. Takrat pa še nismo imeli novega stanja v državi in so oblastva še zanikrno uradovala. Župan Plut je vedel, da bo moral, če po zakonu postopa, to ubogo blazno gluho žensko prehranjovati na občinske stroške, kar bo v veliko škodo njegovim velikim kmetom, ki plačujejo občinske doklade. Župan Plut je bil sicer zvest pristaš sedanje razpuščene ljudske stranke, in je predvsem skrbel za korigirani bogatih kmetov.

Ali župan Peter Plut je bil prebrisan človek. Že več let je kahal jezo na Martina Matjašiča, župana v Zabrežju, ki je bil svojčas obesil na vrat občini Sušice nezakonskega otroka, za katerega je morala nje-

Pozneje, ko so ga vtaknili v vojaško suknjo, ga žal, v vlogi »brambovca domovine« nisem imel prilike videti. O nečem pa sem prepričan, in sicer da bi bili Mlinarjevi vojaški predpostavljani lahko tudi v njegovi vojaški bluzi iztaknili šop rokopisov za socialistično časopisje.

Torej sedaj ima šestdeset let! Ni med nami mnogo ljudi, ki bi vse svoje življenje hodili tako dosledno po načelni in taktično pravilni poti, kakor naš Mlinar. Malokdo družji v sebi toliko delavne sile za — druge,

Utiš njegovega nastopa.

Bilo je leta 1920 na nekem sestanku v malem mestu Slovenije v dobi živahnega vrvenja raznih radikalnih elementov v delavskem pokretu, katerih pač takrat ni manjkalo nikjer. V poknetu se je mudilo v tem času vse polno ljudi, takih, ki so imeli poštene namene in dobro voljo, a malo izkušenj v praktičnem organizacijskem življenju in delovanju, še manj pa globokega prepričanja v historično misijo in naloge, ki jo ima in jo bo še moral izvršiti delavski razred kot tak. Mnogo jih je pa bilo takih, ki so se štilili v delavski pokret z nepoštenimi nameni. Z zadnjimi je bilo pač najtežje izhajati, kajti taki ljudje so ponavadi najbolj radikalni, ker pač ne čutijo odgovornosti napram celoti kot taki. Njim je bilo vse eno, če pride do reakcije, se takoj znajdejo na drugi strani; in res, nič jih ni več med nami. Bile so to debate, da se bogu smili. Med njimi je sedel resen mož, katerega poprej nikdar nisem videl. Bil je tihi, globoko zamišljen v vase in se v debate ni spuščal. Ni se mu pač zdelo vredno. Najbrže je hotel spoznavati enega

pa toliko skromnosti za sebe. Ako k tem lastnostim dodamo še absolutno osebno poštenje, eto, našega Mlinarja.

Škoda je le, da nimamo časopisa, kakor je n. pr. »Arbeiter-Zeitung«, ker O. Bauera in F. Austerlitzja v eni osebi že imamo.

Ker poznam skromnost našega jubilara, ga tudi ob tej priliki prosim, naj ne bo nejevoljen na moje pisanje, saj za danes že končujem, za 80 letnico pa zopet kaj. Do tedaj pa: Zdrav!

Ženske svojemu voditelju!

Ob priliki, ko obhajaš šestdesetletnico svojega življenja, dovoli, da Ti tudi socialistinje izrekamo ob tej priliki svoje najiskrenejše čestitke. Ker poznamo Tvojo skromnost in nesebičnost, bi Te ne hotele ozlovoltiti z naštevanjem vsega Tvojega truda in Tvojih zaslug v boju za osvoboditev proletarijata in zmago socializma.

Neprestano jačenje socialističnih vrst nam priča o pravilnosti stališča, ki si ga vedno zavzemal v časih, ko je naše delavstvo kolebalo na levo in desno. Tvoje dolgoletne izkušnje so nam porok za pravilnost Tvojih nasvetov, zato nam ob tej priliki dovoli prošnjo, da bi tudi v bodoče ostal naklonjen socialisti-

stičnemu pokretu za osvoboditev in enakopravnost žene!

Želimo Ti, da bi bili Tvoji bodoči dnevi jasnejši in prijetnejši kot so bili dosedanja, zato Ti obljubljamo stati zvesto ob Tvoji strani v boju za uresničitev socializma, za katerega Ti živiš.

Živi, dragi sodrug, zdrav in srečen še na mnoga, mnoga leta!

Tvoje zveste sobojenke, združene v Zvezi delavskih žen in deklet.

Zbirajte za tiskovni sklad!

okrajnega glavarja in deželni odbor. Toda oblasti so tedaj, ko še nismo imeli novega stanja, uradovala malomarno in zanikrno. Meseci in meseci so minili, pa ni prišla rešitev vloge. Uboga ženska je pa ves ta čas hodila po vasi v spodnjem krilu in kadila viržinko. Tekom mesecev je pa vendarle prišla županu Matjašiču v glavo dobra misel. Ukazal je svojemu hlapcu Juretu, naj spremi to žensko do njegovega mlina ob Kolpi; tam jo naj posadi v čoln in jo prepelje na hrvaško stran ter jo odloži na vrtu Ivota Veselinčiča, župana v Pravotinu. Za odhod ji je pa dal župan šop viržink. Tako se je tudi zgodilo.

Od takrat ni bilo več slišati o mutasti ženski in naši župani so rešili ubožno oskrbo.

Čez osem mesecev pa pride župan Matjašič v nemalo zadrego.

Prišla je namreč rešitev od deželnega odbora, da naj župan mutasto žensko odda v blaznico na Studenec. Po dolgem razmišljanju, kaj naj sedaj napravi, je župan Matjašič vrnil deželnemu odboru akt s poročilom, da je mutasta ženska že pred šestimi meseci neznanokam izginila.

Kaj so na Hrvaškem z mutasto žensko, ki je hodila v spodnjem krilu in venomer kadila viržinko, napravili, nam ni znano.

Nace Mihčev:

Povest o blazni ženski ali občinska ubožna oskrba.

V Beli Krajini se nahaja občina Sušice. V občini županuje Peter Plut, ki je obenem gostilničar ob glavni cesti. Njegova gostilna je znana po dobrem vinu, na svojih kozarcih pa ima napis:

Danes smo, a jutri nismo, tako pravi sv. pismo.

Bog bo vprašal, kje ste bili, da pri Petru niste pili.

Je pa Peter Plut jako prebrisan kot gostilničar in kot župan. Nasvete je dajal kmetom daleč naokolo, seveda je moral biti vsak tak nasvet pošteno zalit v njegovi gostilni. Tudi njegova žena se je razumela na gostilno, kakor tudi na županske posle. In kadar so prišli vaški fantje v gostilno, jim je takoj rekla:

»Ali ste kaj židane volje, da bi eno zapeli?« In tako se je je prijel priimek »ta židana mama«. Fantje so vedno rekli: »Gremo k ta židani mami.« Seveda še bolj močan magnet je pa bila hčerka Julka, okoli katere so se radi smukali fantje. Domalega vsak večer je bila tako gostilna dobro obiskana.

Nekega dne dobi župan Plut nenavaden obisk. Pred njegovo gostil-

Vehovec Jakob:

Za svobodo in enakost.

Redki so dnevi našega življenja, da človek lahko vsaj za nekaj trenutkov mirno zapre oči in se vda v brezdelnost. Kadar pa te obide ta sreča, se nehote zamisliš v daljnjo preteklost, v tiste čase, ko si spoznal samega sebe kot človeka. Spoznaš okrog sebe vse tiste obsojence, ki so bili že ob rojstvu zapečateni z usodo večnega trpljenja. Ta ljubi, dobro urejeni svet, nam da toliko tolažilnega leka, da je človek res lahko zavidanja vreden napram tistim, ki pravijo, da žive na nekem od nas oddaljenem planetu. Blagor nam, recimo, vsaj se ponašamo povsod z našo dvatisočletno kulturo vsesplošnega napredka v vseh panogah našega obstoja.

V židano voljo me je spravila vest, da praznuje naš dobri, prav dobri sodrug Ivan Mlinar šestdesetletnico svojega ubogega rojstva. Kdo ga ne pozna širom Slovenije, majhen, suhoten, skromen, kakor jaz, oba menda že zaznamovana ob rojstvu, da bova morala izpiti ob svojem življenju globok kelih trpljenja. Vendar pa imamo še danes toliko poguma, da absolutno s polno zavestjo lahko stopamo na trnjevo pot, ki jo vidimo pred seboj.

Ivan! Skozi šestdeset let, mislim vsaj, nisi imel niti ene same noči, da bi se v Tvoj spanec ne prikradle sanje, v katerih bi se zableščala tista rdeča zarja, po kateri si od vsega početka Tvojega spoznanja hrepenel, da bi naposled vendar enkrat delavski razred dosegel tisto zarjo, o ka-

teri si sanjal v Tvojih nemirnih nočeh. Vedno si živel za tiste sestrane od Boga udarjene Jobe, ki ne prenehoma stezajo svoje žuljave roke k daljnemu cilju...

Pred nekako dvajsetimi leti sem prišel mlad, poln življenja, v vrste socialističnega proletarijata; plah, še ne dovolj utrjen v socialistični zavesti, sem prisostvoval raznim sejам, pri katerih odborih si tudi Ti sodeloval. Ti si bil majhen, jaz tudi, in vedno sem posvečal pozornost Tvojemu izreku, dasi nisi nikdar veliko govoril, nikdar izgubljal nepotrebne besede, le kadar so včasih nastale debate, katere bi mogle škodovati delavskemu pokretu, takrat si odločno nastopil ter samozavestno zastopal tako stališče, ki je bilo edino pravilno za razmah socialistične zavesti. Čestokrat so nastali na zborovanjih, sejah, shodih kritični položaji, a Ti si vedno v pravem trenutku posegel vmes s svojo pomirljivo besedo. Odhajali smo nato potolaženi z novimi upi na naše delo. Dasi si v svojem življenju imel strahovite težave, vendar pa si vse premagal. Danes, ko stojiš na pragu svoje jubilejne šestdesetletnice, sem popolnoma prepričan, da boš svoje nadaljnje življenje posvečal še v tisti smeri, ki si jo mi vsi želimo, da bi delavskemu razredu v naši državi nastopili naposled tisti časi, po katerih vemo, da mora zavladati **bratstvo, svoboda in enakost**.

V tem pravcu ti čestitam k Tvoji šestdesetletnici.

Na naslov ljubljanskega poštne ravnateljstva.

(Iz ljubljanske tobačne tovarne.)

Že nad eno leto se dogajajo pri nas nerednosti glede dostavljanja »Delavske politike« naročnikom, ki so zaposleni v tobačni tovarni v Ljubljani. Zanimiva je okolnost, da skoro vsak teden kak naročnik ne prejme lista in sicer vsakokrat drugi. Naprošamo ljubljansko pošto direkcijsko, da na-

pravi v tem oziru red, zakaj »Delavska politika« plačuje enaki pavšal poštni upravi, kakor kak drug časopis in ima torej tudi enako pravico do točne in redne dostave naročnikom. Menimo, da strogo novih zakonskih odredb glede poslovanja državnih uradov vključuje tudi naše poštne urade in nam bi bilo zelo žal, če bi morali radi event. nadaljnjih nerednosti glede dostavljanja našega lista sporočiti svojo pritožbo na višje mesto. Več prizadetih.

Dnevne novice.

Kitajski kuli naš učitelj. Iz Pekin-ga, iz nekdanjega Pekin-ga, prihaja zanimiva vest. Ministrstvo za delo in industrijo nacionalne kitajske vlade je izdelalo socialnopolitični zakonski načrt, ki bo razmere v kitajskih podjetjih do temeljev zrevo-lucioniral. Kajti novi načrt ne predvideva nič manj kakor petindvajsetodstotno udeležbo delavcev na dobičku, torej neke vrste socializacijo industrijske produkcije, kar pomeni popoln prevrat v gospodarstvu. Novi zakon določa nadalje tudi neomejeni osemurnik, potem prepoved zaposlenja otrok pod 14 leti, kakor tudi prepoved zaposlevati ženske v nočnem času. Kdor pozna razmere na vzhodu, bo priznal, da gre tu za najradikalnejše spremembe v kitajski socialni strukturi. Četudi je mogoče določba o obilglatni udeležbi delavcev na dobičku več ali manj agitatorična gesta napram radikalnejšim smerem v Kuomintangu in za dogleden čas praktično neizvedljiva, vendar so za evropsko konkurenco skoraj še bolj važne določbe o uvedbi **zakonitega osemurnika in o odpravi oziroma omejitvi zaposlenja žensk in otrok**. Kajti, kaj pa je napravilo industrijo vzhoda za tisti faktor, ki vedno bolj ogroža industrializirano Evropo? Brezobzirno izkoriščanje delovnih moči! Indijska in kitajska industrija je razen malih izjem, zgrajena danes na 11- do 13-urnem (tudi 16-urnem, op. ur.) delov. dnevu cenjenih otroških in ženskih moči, ki se v nezasišanih množicah izkoriščajo. Nedavna angleška anketa v Schanghaiju, o razmerah v predilnicah, je ugotovila tozadevno grozovite slučaje. Ni čudno, če evropska industrija izgublja svoj položaj na svetovnem trgu. To nam naj bi bil opomin, da bo treba tudi evropskim podjetjem misliti, kako bi se dali interesi podjetnikov in delavcev spraviti v sklad. Ker ne gre, da bi evropsko de-

lavstvo bilo vrženo nazaj na nivo kitajskih kulijev, bo treba uvajanje evropskih produkcijskih možnosti tudi na delovnem trgu daljnjega vzhoda podpirati. Dvig življenjskih potreb kitajskega delavca je tudi v interesu evropskega. Iz tega sledi potreba, da vse države ratificirajo Washingtonske konvencije o osemurniku. Kajti v obstoječih razmerah so one države, ki so te konvencije že ratificirale, kakor na primer Čehoslovaška in par drugih, v zelo težavnem položaju napram onim državam, ki delovne sile svojih delavcev v veliko večji meri izkoriščajo. — (Po »Prager Presse«.)

Novi zakon o organizaciji sodišč bo določal občinska, sreska, okrožna, trgovska, apelacijska in kasacijska sodišča. Ljubljansko višje deželno sodišče postane apelacijsko sodišče.

Odgoditev uveljavljanja novega pravilnika o delavskih kategorijah in plačilnem sistemu v tobačnih tovarnah, so tobačni nameščenci sprejeli molče na znanje. Daj bože, da bi ta pravilnik od poteka odgoditve dozorel v prid potrebam in olajšanju bednega položaja, v katerem se nahaja monopolno delavstvo.

»Arbeiter-Zeitung« je prinesla v sobotni številki informativen članek o položaju jugoslovanskega delavstva in njegovih izgledih za bodočnost pod novimi razmerami.

Gripa v Ljubljani. Kaj vse vedo v inozemstvu o nas, česar mi sami ne vemo. Inozemski listi poročajo, da razsaja v Ljubljani strašna gripa. 6000 oseb je baje že bolanih. Večina uradov je baje zaprtih, ker so vsi uradniki zboleli. Hvala bogu, da ni tako hudo; bilo je več posameznih slučajev obolenja. V večji meri se je pokazala bolezen v nekaterih šolah, vendar so šolske klinike odredile vse potrebno, da se ni bati hujšega. Kadar človek začuti znake te bolezni, utrujenost, glavobol itd., je najbolje,

Vesele se, da je prišel njih čas.

Podjetniški krogi, zlasti njih organizacije pač mislijo, da samo takrat prav in dobro delajo, kadar hujskajo proti delavstvu ali pa vodijo boj za odpravo že uvedene socialne zakonodaje in delavskega varstva. Delodajalske organizacije v Jugoslaviji so pravzaprav negativistične. Ne brigajo se za to, kako bi izpopolnile obrt in industrijo tehniško, pridobivale trg, se brigale za to, da ima delavec primeren zaslužek, s katerim si ohrani svoje duševne in fizične sile ter vzdržuje svojo rodbino. Na to gospodje ne mislijo, pač pa tarnajo, da je socialna zakonodaja breme in ovira razvoju obrti in industrije, delavsko varstvo pa naravnost posezanje v pravice delodajalcev.

Seveda morejo kaj takega trditi samo skrajno nazadnjaški krogi delodajalcev, ki še niso pogledali preko svojega praga in nimajo niti najprimitivnejših pojmov o modernih gospodarskih problemih.

Poročali smo že svoj čas, da je nemški profesor narodnega gospodarstva izrekel o jugoslovanski gospodarski politiki naravnost uničujočo sodbu, češ, da jugoslovansko gospodarstvo najbolj izkorišča svoje delavce ter da računa samo z izkoriščanjem delavcev in oderuskimi cenami. Jasno je, da se v takih razmerah gospodarstvo ne more razvijati, ker so delovni sloji zaradi stradanja nesposobni za produktivnejše delo in pa, ker nimajo sredstev, tudi pridelkov konsumirati in kupovati ne morejo. Pri tem trpi produkcija in konsumentov tudi ni.

Zakrknjeni delodajalci, gluhi za načela modernega gospodarstva, mislijo sedaj, da je absolutizem tisti rešilni angelj, ki bo še bolj zategnil delavcu pas in ga pustil brez varstva, brez socialne zakonodaje, da naj kratkoma pogine na cesti, ko oboli ali onemore ali pa zahteva svoje človeške pravice.

Podjetniški krogi pravijo, da naj se socialna zakonodaja izvede za

vso državo enako. Pravijo, da prilike pri nas niso take, kakor po drugih naprednejših državah, češ, da se pri nas še razvija iz agrarnih razmer industrija. Res je le to, da industrija pri nas še ni razvita. Toda to ni argument, s katerim naj bi se poslabšala socialna zakonodaja in delavsko varstvo, kajti življenske razmere so v povojni dobi po vseh državah enake, slabe, tako slabe, da nujno zahtevajo, da se da bolnim, onemoglim in nezaposlenim dobra in popolna oskrba. Razmere po vseh državah kategorično zahtevajo, da se milijonom neimovitih slojev da zadostno varstvo, kadar jih zadene ta ali ona uima.

Podjetniki naglašajo, da naj se izvede za vso državo enaka delavskovarstvena zakonodaja. Gospodje pa ne mislijo pri tem na dobro delavsko-varstveno zakonodajo, ampak na tako, ki bo »razmeram primerna«. S tem hočejo samo povedati, da se naj to, kar imamo, odpravi in uredi tako, kakor bi bilo primerno v Macedoniji, kjer še ni industrije in ne pravih kmetijskih delavcev.

Naše stališče v tem vprašanju je kratko: Proč roke, ki so nesposobne, da bi dvignile gospodarstvo v smislu modernih gospodarskih problemov, ki so pa sposobne, da s svojimi herostratskimi manirami poslabšajo in uničijo še to, kar že delavstvo ima. Proč roke, ki so sposobne samo še, da pahnejo milijone obrtnega, industrijskega in kmetijskega delovnega naroda še v bolj temno bodočnost!

Delavstvo bo stalo na straži. Zahteva in bo zahtevalo, da se uvede preskrba za starost in onemoglost ter nezaposlenost.

Zdi se nam, da tudi absolutistično vladana država, če je pametna, te svoje dolžnosti ne bo prezirala.

Boj naših pridobitnih krogov proti delavskemu varstvu pri nas je naravnost ogaben in neinteligenten.

da se vleže v toplo posteljo in ostane v postelji najmanj 48 ur. Pije naj čaj, se varuje prehlajenja in naj uživa absoluten mir. Posiliti to bolezen je pa lahko nevarno, ker čez nekaj dni človeka gotovo vrže.

Morgan. Zedinjene države ameriške so poslale kot svojega eksperta na reparacijsko konferenco, ki se naj vrši te dni v Parizu, svojega najmočnejšega finančnika Morgana. Na tej konferenci bo zahtevala Nemčija, da se končno veljavno določi vsota, ki jo ima plačati ona na reparacijah, in da se ji letna kvota zniža, češ, da tako visokega bremena trajno ne zmore; temu se pa Francozi upirajo, ker bi radi čim več izvlekli iz Nemčije. Imenovanje Morgana kot strokovnjaka v finančnih zadevah se ugodno presoja kot znak, da se ameriški kapital ne bo izogibal Evrope.

Sovjetska vlada je predložila Poljski, naj medsebojno ratificirata Kelloggov pakt o miru, ne glede na to, kdaj ga bodo druge države sprejele. Poljska se pa boji zameriti Mali antanti in zapadnim velesilam, zato je dala izogibajoč odgovor, s katerim se pa Rusija ni zadovoljila in je poslala Poljski novo noto. Rumunija se pa boji za Besarabijo, zato zopet intrigira v Varšavi proti Rusiji. Vse lepe besede o večnem miru so hinavščina.

Kellogov mirovni pakt je senat kljub ostrim ugovorom vendar ratificiral.

Buharin odstopil. Glasilo levokomunistične Lenineve zveze »Volkswille« je izvedelo, da je Buharin kot predsednik eksekutive tretje internacionale odstopil ter obenem tudi odložil funkcije v ruski komunistični stranki, in sicer radi tega, ker mu ni uspelo preprečiti izključitve Brandlerja in Thalheimerja iz nemške komunistične stranke. Iz istega vira se izve, da je bil Karel Radek iz svojega pregnanstva povab-

ljen za štiri tedne v Moskvo k nekim podrejenim pogajanjem, kar pa je on odklonil, sklicujoč se na svoje odprto pismo, katerega zadnji stavek glasi: »Konec igre z življenjem Trockija.«

V belgijskem senatu je socialist Lafontaine ostro nastopil proti oboroževalni politiki belgijske vlade in konstatiral, da se je postavka za militarizem v državnem proračunu napram letu 1914 za enajstkrat povečala in znaša 86 milijonov frankov.

Amerikanski veleindustriec Ford je sklenil s Rusijo pogodbo, da ustanovi v Rusiji tovarno avtomobilov, ki bo izdelala vsako leto 100.000 vozil.

Kitajska armada bo po sklepu narodne vlade organizirana po teritorialnih principih in naj šteje največ 65 divizij, vsaka po 11.000 mož.

Zedinjene države proti oboroževanju, čeprav se same pridno oborožujejo. V finančnem odseku senata je stavil Tydings predlog, da Zedinjene države ne bodo dovoljevale državam posojila za oboroževanje. Pet evropskih držav ima ameriško posojilo, pa so za oboroževanje določile za eno leto nad 2 milijardi frankov. Tudi Japonska je dobila 100 milijonov dolarjev, da se pridno oborožuje. Bomo videli, če bo res!

Na Dunaju bodo dosedaj največji kompleks novozgrajenih občinskih hiš, ki leži vzdolž Heiligenstädterstrasse v dolžini enega kilometra ter šteje okroglo 1200 stanovanj, imenovali »Karl Marx-Hof«. To je tista slavna zgradba, ki so jo krščanski socialci razkričali za ponesrečeno, ki da se podira in so v ta namen izdali celo letake, s katerimi so v resnici za trenutek povzročili precejšnjo zmedo med lahkovernim prebivalstvom mesta. Toda omenjeni kompleks hiš, ki je ravnokar dograjen ter manjši del že zaseden, se le ni podrł, ampak stoji solidno in bo stal najbrž dalje časa kot nerešljivi ter hudobni klerikalizem.

Papeška država je gotova stvar. Papež dobi v posest cerkev sv. Petra, vatikanske palače in nekaj milj sveta okoli te posesti. Posestev papeža, ki so zunaj te meje, se polasti Italija in plača zanje papežu eno milijardo lir. S tem je postal papež zopet suveren vladar majhne posvetne države. V pogodbi se je pa papež moral obvezati, da bo jemal v svojo službo predvsem Italijane.

Zametajo vojno in se oborožujejo. Povodoma ratifikacije protivojnega pakta v ameriškem senatu je izjavil državni tajnik Kellogg, da ga zelo veseli, da se je senat izrekel za splošen pakt, s katerim se odreka vojni, brez pridržkov, sprememb ali pa kakih pogojev. Istotako je izrazil svoje zadovoljstvo predsednik Colidge, ki je izrazil upanje, da pogodba pomeni znaten korak k preprečitvi bodočih vojn. Toda predno potече funkcijska doba Colidgea, to je 4. marec, mora biti še sprejet zakon o gradbi 15 novih križark in ogromno število letal!

Rumunija bo obtožila posamezne ministre prejšnjih vlad, ker se »čudi«, kako so prišli do velikih imetij.

Zveza med delavci in kmeti v Mehiki. Na zadnjem kongresu narodne kmetijske stranke se je po burni debati sklenilo, da se odstavi voditelja stranke Soto in Maurigne, ker sta se pokazala sovražna prejšnjemu predsedniku Calles-u in mehiškemu strokovnemu gibanju. Ob enem je izrekel kongres zaupnico Calles-u in novemu predsedniku republike. Ta razvoj v kmetijski stranki daje upanje na nove možnosti v mehiški politiki. Predvsem je sedaj podana možnost za zvezo kmečkega in delavskega strokovnega gibanja.

Kitajska narodna vlada je izdelala načrt, po katerem se naj vsa uprava obsežne države centralizira. Država se razdeli na šest provinc: Nanking, Dojang, Wuhan, Mukden, Peking in Kanton. S tem se hoče vzeti vpliv raznim provincijalnim guvernerjem in generalom. Ob enem se bodo morala v bodoče vsa pogajanja s tujimi oblastmi voditi preko centralne vlade; obveznosti, ki bi jih sklepale posamezne province s komurkoli, centralna vlada ne bo priznavala. To je naperjeno zlasti proti Japonski, ki je dosedaj sklepala z Mandžurijo separatistične pogodbe, ne oziraje se na centralno vlado in celo proti njej. Japonska vlada je radi tega zelo razburjena, vendar je zadnjih 500 japonskih gospodarskih in bančnih zastopnikov, zbranih na zborovanju v Osa-ku, svetovalo svoji vladi, naj napram Kitajski malo manj rožlja s sabljo.

Cemu naj služi nemška oklopna križarka ali fantazije nemškega vojne-ega ministra. Nemški vojni minister general Gröner je pred nekaj meseci zagrozil, da bo odstopil, če bi parlament sprejel socialistični predlog, da se naj ne dovoli nadaljnjih kreditov za gradbo ene oklopne križarke. Gröner je potem izdal tajno spomenico, v kateri je svoje stališče utemeljil. Od omenjene spomenice se je razdelilo nekoliko eksemplarjev med člane državne vlade in pa enemu delu poslancev. Ti eksemplari so bili numerirani, da bi na ta način bila podana večja sigurnost napravnim indiskrecij. Toda pred nekaj dnevi pa je kljub temu objavil spomenico nek angleški časopis, kar je povzročilo velik halo in obenem precejšnje ogorčenje zlasti pri sosedih Nemčije. Da bi se izvedelo, kdo je zakrivil izdajstvo, se je zahtevalo vrnitev vseh eksemplarjev. Toda tudi če bi se vsi vrnili, se vendar ne more vedeti, kateri eksemplar je bil prepisan, ali pa se je indiskrecija zgodila že v tiskarni ali pa končno tudi v dotični pisarni vlade. Toda to je postransko. Važno je bolj to, kar v spomenici stoji. Gospod vojni minister fantazira ter opira svoje zahteve na sledeče argumente: Pravi, da bi se lahko zgodilo, da bo n. pr. Poljska nekega dne vpadla v vzhodno Prusijo z namenom, da jo osvoji. V tem primeru bi mogla Nemčija vzhodno Prusijo težko braniti, ker se nemškim četam bržskone ne bi posrečilo prodreti skozi poljski koridor in da bi pri obrambi Nemcem zmanjkalo streliva. Oröner opira svoje bojzani na svoječasne vpade, ki so

se izvršili šele po vojni, n. pr. Reko, Wilno in Memel, pri čemur se pripominja, da so vpadniki omenjena mesta obdržali. Nadalje pravi Gröner, da Evropi preti cela vrsta konfliktov, pri katerih bi Nemčija zelo težko mogla svojo nevtralnost obdržati in katerih izravnavo potom vojne je samo vprašanje časa. Tako je po njegovem mnenju razmerje med Čehoslovaško in Italijo zelo napeto, kar je zelo presenetljivo, potem med Italijo in Jugoslavijo, med Poljsko in Litvo in tudi med Anglijo in Rusijo. V tej zvezi bi po mnenju Grönerja pripadla bojnim križarkam važna naloga obrambe nemške obali. Kakor rečeno: te fantazije nemškega generala so precej škodovale mirovnim intencijam nemškega ljudstva, ki se po svoji večini gotovo ne strinja s politiko svojih generalov.

Potres v Venezueli. Tukaj je razrušil potres glavno mesto Caracas in pristaniško mesto Cumana. V par minutah sta bili obe mesti kup razvalin.

V Afganistanu imajo tekom štirih dni že četrtega kralja; po begu Amanulaha je zasedel prestol njegov brat Injatulah, a tudi tega so zmagoviti vstasi prisilili, da se je odpovedal in se je nato vodja upornikov, Habibullah Ghazi, oklical za kralja. Ta je bil poprej navaden kuli, vodonosec, pozneje poglavar razbojniške čete, ki je ropala bogataše in podpirala reveže, vsled česar se je priprostemu narodu zelo prikupil. Ko je poleg tega zapi-

sal na svojo zastavo še boj za stare običaje in staro mohamedansko vero, proti osovraženi evropski civilizaciji, ki jo je hotel uvesti Amanulah, je imel kmalu za seboj polovico dežele. Vendar je Amanulah, ki je z letalom zbežal v Kandahar, katera provinca mu je ostala zvesta, izjavil, da ne bo prej miroval, dokler zopet ne zasede prestola in ne premeša vstašev.

Proces proti tihotapcem orožja, ki so hoteli v decembru iz Dunaja po Donavi spraviti na Madžarsko večjo množino vojnega materiala za madžarske reakcionarce, se bo vršil sredi februarja na Dunaju.

Mesto Bratislava (Požun) je počastilo spomin dr. Viktorja Adlerja in češkonemškega poslanca Seligerja s tem, da je na predlog socialističnega občinskega svetovaleca Kalmarja občinski svet soglasno sklenil imenovati dve ulici z imenom gornjih zaslužnih delavskih voditeljev. S. Kalmar je lepo svoj predlog utemeljil. Rekel je glede dr. Adlerja, da je bil on klasik internacionale, učitelj, voditelj in zaupnik nemškega, češkega in madžarskega delavstva, ki se je celo svoje življenje brabro boril za republiko in demokracijo in hudo trpel, ki je bil prijatelj ubogih in zatiranih in katerega ime je delavcem cellega sveta sveto.

Tiskovni sklad: Sodrug Lenič Edvard iz Francije je daroval 13 Din za tiskovni sklad. Sodrug Tratnik je nabral v Trbovljah 110 Din. — Iskrena hvala! Sodrug, posnemajte!

Župnik meče organista na cesto.

Afera župnika gospoda Martina Erhatiča od Sv. Jakoba v Slov. goricah zavzema vedno širši obseg. Pravkar so časopisi poročali o velikanskem računu v znesku Din 5558.—, ki ga je župnik Erhatič predložil po pogrebu posestnika Franca Schreia pri Sv. Jakobu dedičem. K temu računu bi bilo še pripomniti, da znaša vsota, ki jo iztožuje župnik Erhatič v znesku 5558.— Din s trgovskimi 6% obrestmi, več kot polovico tega, kar so dediči podedovali za pokojnim Francem Schreiem. Na dediče je padlo namreč komaj po 10.900.— Din, kar najbolje označuje horodnost župnikovih pogrebniških računov. Ako bodo kmetje povsod nosili tako težka cerkvena bremena, morajo tudi sicer precej premožni kmetje v Slovenskih goricah v par letih izkrvaveti.

Župnik Erhatič pa je pravkar izkazal svoj socijalni čut še celo napram svojemu organistu. S tem je prišel navskriž ravno radi pogrebniških računov. Meseca avgusta je namreč župnik Erhatič svojem organistu odpovedal službo. Organist je 70% invalid z ženo in petimi nepreskrbljenimi otroci. Ker ni našel druge službe, se ni hotel prostovoljno umakniti in je župniku na odpoved službe sporočil, da bo spravljal v javnost vse, kar se je godilo pri Sv. Jakobu na volišču ob skupščinskih volitvah, ako župnik ne prekliče tozadevne odpovedi. Če se je župnik te grožnje zbal ali ne in če je bila grožnja upravičena ali ne, to bo pokazala sodna preiskava, ki je tudi radi tega že v teku. Dejstvo pa je, da je župnik nato organistu odpoved službe prekladal in mu pisal, da je najbolje, če sta si zopet dobra in da ne pomagata ljudem, »kadar tega ali onega vlečejo skozi zobe, javnost se bo pomirila in čez teden dni ne bo nikogar, ki bi kaj o tem govoril.«

Organist je zopet opravljal svojo službo, toda od župnikovih zaupnikov je slišal govorice, da mu bo župnik zopet odpovedal službo, ko pre-

teče 1-letni zastarelni rok za prestopke ob priliki zadnjih skupščinskih volitev, ki so se vršile 11. septembra 1927. In res je organist dobil s 1. oktobrom 1928 zopet odpoved službe, in obenem, kakor poprej 1. avgusta tudi naročilo, da mora takoj s 15. decembrom izprazniti tudi stanovanje. Organist pa se je upr lasti odpovedi stanovanja, ker stanuje v šolskem poslopju, ki ni last cerkve, ampak krajevnega šolskega odbora.

Čeprav ima župnik na razpolago velikansko enonadstropno župniško poslopje, v katerem je imel 4 sobe prazne in še kaplanovo, ki ga sedaj ni pri Sv. Jakobu, ter je bil novi organist samec, ki ni rabil družinskega stanovanja in tudi krajevni šolski odbor od organista ni zahteval, da bi se moral v tej kruti zimi kot brezposelni družinski oče in invalid izseliti iz šole, župnik Erhatič ni miroval, ampak je vložil pri sodišču proti organistu tožbo na izpraznitev stanovanja, češ, da je šolski odbor že pred 20 leti prepustil to organistovo stanovanje cerkvi. Zadnjo soboto se je vršila pri okrajnem sodišču v Mariboru razprava, katere se je župnik osebno udeležil s svojim advokatom in vztrajal pri zahtevi, da se mora organist izseliti, čeprav je župniku organistov zastopnik, dr. Reisman, predložil, da se nikakor ne strinja z nauki krščanskega usmiljenja, da goni župnik v tej strašni zimi brezposelnega, ubogega invalida z otroci in ženo na cesto. Zadeva se bo pri sodišču še ponovno obravnavala, da se bo izkazalo, če je župnik sploh upravičen tirati organista iz šolskega poslopja.

Kolikor nam je znano, je bil o vseh pritožbah, ki jih imajo župljani proti župniku Erhatiču, obveščen že tudi škofijski ordinarijat in smo prav radovedni, kaj bo proti župniku Erhatiču ukrenjeno. Prepričani smo, da škofijski ordinarijat pri preiskavi ne bo upošteval župnikovih »zaslug« na političnem polju.

Maribor.

V sredo, dne 23. januarja ob pol 8. uri zvečer se bo vršilo v »Ljudskem domu« predavanje o »Državi in njihovih uredbah«. Sodrug i in sodružice, pridite o obilnem številu.

Nova palača in velika dvorana v Mariboru. Lani smo že poročali, da namerava Delavska zbornica skupaj z Zadržnim domom v Mariboru zgraditi veliko delavsko palačo z dvorano in prostori za Delavsko zbornico in za delavske organizacije.

Tudi sklepi Delavske zbornice so bili že storjeni in ker je prišla klerikalna vlada na krmilo, je morala Delavska zbornica svoje sklepe revidirati, ker so se klerikalci zbal »socialističnih« palač in so odobritev odklonili. Delavska zbornica je tedaj stopila v razgovore z bolniško blagajno, ki je tudi delavska institucija, in sedaj lahko poročamo, da se je v nedeljo na seji Središnjega urada v Zagrebu soglasno sklenilo, da zgradi Središnji urad in Delavska zbornica v Mariboru skupno palačo za okroglo

Širite naš list!

5½ milijona dinarjev. Palača se bo gradila poleg elektriškega podjetja v Frančiškanski ulici. V njej bodo vsi potrebni prostori za zbornico, 5 sob za naše strokovne organizacije, dvorana za mariborsko delavstvo, veliko moderno kopališče, ki bo dobivalo ceneje vodo, plin in tok od mestne občine. Tudi stavbišče bo dala mestna občina po nižji ceni. Mestna občina je tedaj le toliko udeležena na celi stvari in so bila vsa tozadevna poročila zadnjih dni netočna. Dvorana za delavstvo bo moderno urejena in bo obsegala 500 m². Tako se bo polagoma le uresničila težnja mariborskega delavstva, dobiti primerno dvorano za društveno udejstvovanje in druge prostore, lep Okrožni urad z modernim kopališčem in večjimi uradi. — Hišo, kjer se sedaj nahaja Okrožni urad na Rotovškem trgu, je sklenil Središnji urad prodati Zadržnemu domu v Mariboru.

Kako pa je sedaj? Z odpravo ustavnoparlamentarnega življenja je prišlo tudi občinsko življenje na mrtvo točko. Življenje pa se ne da niti za minuto ustaviti, temveč mora teči naprej. Ta naravni zakon velja ravno tako za kako korporacijo, recimo za občino, kot za posamezno fizično osebo. Tudi občinsko življenje ne pozna zastoja, ako se hoče izogniti škodi, ki bi sicer vsled nedelovanja nastala toliko za posamezne občane kolikor tudi za občino kot tako. V trenutku, odkar je bil občinski svet avtomatično razpuščen, je prenehalo takorekoč vse. Javnost ve samo toliko, da je bil župan zopet imenovan in tudi ostali občinski svetovalci da so bili imenovani in to je vse. Dnevi in tedni potekajo, bančnim in hranilničnim vlagateljem se sicer obresti avtomatično večajo, ampak obenem se človeku zdi, da so prenehale vse nujne ter pereče občinske potrebe. Tako vsaj izgleda na zunaj. Kako pa je v resnici na znotraj, pa si ne smemo delati iluzij. Nahajamo se v najhujši zimi, ki je posebno zlo za nepremožne, ki potrebujejo v tem času tudi več hrane, več obleke in mnogo več kuriva kot n. pr. premožni, ki stanujejo v boljših stanovanjih kot n. pr. tisti nesrečneži v Danjkovi barakah ali pa v jahalnici ali v konjskih hlevih bivše dragonske vojašnice in pa končno po raznih odprtih podstrešjih ali mokrih kletih. Dobro situirani nimajo volje misliti o revščini ter pomanjkanju ostalih, ki niso po večini sami svoje bede zakrivali, kaj šele baviti se v revščino drugih. Naši meščanski časopisi so naenkrat nehali poročati o ljudski bedi, medtem ko so do prevrata skušali tekmovali socialističnemu časopisu. Ti listi so bili polni člankov in notic, n. pr. o stanovanju, bedi, četudi so te notice in članke pisali s posebnim dovoljenjem ter respektom svojih kruhodajalcev gotovi časnikarji, da na tak način odvrnejo veter od socialističnih jader. Sedaj pa je vse naenkrat lepo utihnilo, kot da bi se vse nujne potrebe ljudstva v tla pogreznilo, kot da je beda in pomanjkanje zginito iz sveta. Vsi ti meščanski listi danes samo pišejo, kako lepo bo v bodoče, ko bo urejeno to in ono, tako kot smo si želeli že pred desetimi in več leti. Rekli smo, da tečejo dnevi in meseci in bliža se zopet spomlad, ko bi bilo treba začeti z delom in tu zopet mislim na gradbo stanovanj, pa tudi na druga dela, za katera je treba predpriprav. Toda ni pa opaziti nikakih predpriprav. Kaj bo n. pr. z našimi projekti glede zgradbe javnega kopališča? Ali se naj letos to še enkrat ponovi, kar je bilo lani, da bo prišel zopet mesec maj in junij, ne da bi se kaj pozitivnega ukrenilo? Načrti sami ne pomenijo ničesar, ako se ničesar ne udeleži. Ako pa se vendar kaj dela ter pripravlja, potem je neobhodno potrebno, da za to tudi poklicani ljudski zastopniki vedo, da se jih obvesti ter da se jih ob pravem času vpraša vsaj za nasvet, če že ni potrebno, da bi oni odločali! — Radoveden občinski svetovalec.

Mrhovina kot polnovredno meso. Nezaslišani škandal je bil v Mariboru odkrit — slučajno, kajti mnogo takih in podobnih slučajev se nikoli ne odkrije. Neki posebno vneti mesarski obrtnik, in sicer je to g. Welle iz Krčevine, ki ima več prodajalen v mestu, je bil obenem dobavitelj za vojaštvo. Dobava mesa za vojaštva pa se vedno dobi na ta način, da se licitira na vzdol, kdo bo cenejši. V Mariboru pa je mesarjev razmera zelo veliko in zato je konkurenca velika. Toda g. Welle ima več prednosti pred mestnimi mesarji, saj kolje on izven mestne klavnice, kjer ni kontrola tako stroga, kjer ni treba gotovih taks plačati in še marsikaj drugega. Welle je mislil menda tudi, da je zlasti za vojaka vse dobro in da je meso pač meso, če je bila žival zaklana ali pa če je sama poginila. Dogodilo pa se je, da je 50 vojakov zbolelo in še le potem se je podvzelo korake, da se pogleda, kakšno meso pravzaprav dobavlja g. Welle. In komisija, ki je prišla v Welletovo klavnico, ni bila malo presenečena, ko je našla poginjen žival, ki je bila polna tuberkuloze. Kaj se je sicer nato vse ukrenilo, nam ni znano, samo toliko vemo, da se je v petek, 18. jan. vršila v Mariboru sodna razprava proti g. Welletu, ki sam ni bil navzoč in da je bil zaenkrat nagrajen s petimi mesci zapora. To je sicer že nekaj, toda ali ni ta gospod v prvi vrsti zaslužil, da se mu odvzame obrt? Če pa tega noče sreska oblast storiti, v kateri okoliš spada Welletova klavnica, potem zahtevamo, da se brezpogojno temu nerealnemu obrtniku odvzame obrtna pravica v mestu Mariboru. Človek, ki ogroža

na stotine ljudi in ki ob enem goljufa ljudstvo s tem, da prodaja ničvredno mrhovino za polno ceno, je vendar malo več zaslužil kot samo pet mesecev zapora. Zanimivo pa je pri tem to, da meščansko časopisje ne pove imena, marveč samo namiguje, ker je prizadeti član »družbe« in ni naveden delavec! Treba je omeniti, da so socialistični odborniki že večkrat v mariborskem občinskem svetu stavili primerne predloge, kako bi se naj tiste velemesarje v okolici prisililo, da bi klali v mestni klavnici, ker itak večino svojih pridelkov v mestu razpečajo, medtem, ko gredo mestni občini zgubljene nekatere klavne pristojbine in kar je glavno: ni tam zunan kontrola tako izdatna kot je v mestu. Saj se je že večkrat dogodilo, da so mesarji pripeljali v mesto meso bolnih živali, ki so morda tudi poginile. Toda socialistični predlogi so vedno propadli. Saj bogati mesarji imajo dobre botre tudi v mestu, ki se radi zanje potegnejo!

Načrti za kopališče na Felberjevem otoku. Te dni je razsodišče za oceno osnutkov za zgradbo novega kopališča na Felberjevem otoku pod predsedstvom župana g. dr. A. Juva dokončalo svoje delo. Prva nagrada se ni podelila; združila sta se zneska razpisane I. in II. nagrade ter se kot druga nagrada v enaki meri podelila osnutkom z geslom »Zdravje«, autor inž. Herman Hus v Ljubljani in osnutku z geslom »Drava«, autorja ing. Hans Hönel in arhitekt Hans Grubbauer v Grazu. Tretja nagrada je bila priznana osnutku z geslom »V blagor človeštva«, autor arhitekt Maks Czeiko.

Sibirski mraz tudi v sodnih dvoranah. Zadnjič smo poročali o neznozem mrazu po hodnikih tukajšnjega sodišča, kjer so iz varčnostnih razlogov prenehali kuriti. Motili pa bi se, če bi mislili, da je po sodnih pisarnah in dvoranah lepo toplo. Tudi tam ni mnogo drugače. Zakurijo komaj toliko, da malo zadiši po toploti, drugače pa je v dvoranah takšna zima, da morajo sodniki razpravljati v zimskih suknjah, odvetniki si huškajo v roke in stopicajo po dvorani sem in tja, da se ogrejejo in morejo vzdržati. Če je takšno gospodarstvo celo v justici znak boljših časov, potem si lahko obetamo res zlate dobe!

Tiskovna pravda pred mariborskim sodiščem. Lansko leto je bilo vloženo pri mariborskem okrožnem sodišču 31 tiskovnih tožb. Prva razprava v tiskovnih zadevah pa se je vršila letos v četrtek, v tožbi bivšega šolskega upravitelja meščanske šole v Dolnji Lendavi, gosp. Josipa Goriška, ki je bil med tem na zahtevo klerikalcev premeščen na meščansko šolo v Mežico, proti Juliju Kontlerju, šolskemu upravitelju v Turnišču v Prekmurju. Ta je objavil v klerikalnem tedniku »Novine« v Murski Soboti proti gospodu Gorišku daljši žaljiv članek, radi katerega je vložil g. Gorišek tiskovno tožbo. Pri razpravi, kjer je zastopal tožitelja g. Goriška, odvetnik dr. Reisman, pa je prišlo do poravnave. Toženi Julij Kontler, ki je domačin iz Prekmurja, je dal gosp. Gorišku polno zadoščenje s častno izjavo, ki jo mora objaviti tudi v štirih časopisih na svoje stroške ter plačati vse sodne in odvetniške stroške. Pri razpravi je bil navzoč tudi izdajatelj »Novin«, bivši nar. posl. gosp. Klekl iz Prekmurja. V kratkem bodo imele Kleklove »Novine« novo razpravo pred tiskovnim senatom vsled tožbe Sokolskega Saveza, ki jih je že enkrat tožil, nato odpustil, a »Novine« so takoj nato zopet prinesle žaljiv napad. Klerikalne metode torej tudi Prekmurje dobro pozna.

Stanovanjski najemniki, organizirani v svojem strokovnem društvu, imajo v nedeljo, dne 27. januarja ob pol 10. uri predpoldne v dvorani Zadržne gospodarske banke na Aleksandrovi cesti 6 svoj redni letni občni zbor z običajnim dnevnim redom. Občni zbor obeta biti zanimiv radi tega, ker bo društvo moralo zavzeti stališče glede svojega nadaljnjega delovanja.

Trbovlje.

I. redni občni zbor javne delavske čitalnice v Trbovljah se bo vršil 3. februarja 1929 (v nedeljo) ob 4. uri popoldne v prostorih čitalnice. Dnevni red: 1. Letno poročilo tajnika, blagajnika in gospodarja. 2. Poročilo revizorjev. 3. Volitev novega odbora. 4. Določitev članarine. Odbor.

ZAHVALA.

Podpisani Sajovic Tobija se najiskreneje zahvaljujem odboru stavbne, konzumne in gostilniške zadruge »Delavski dom« v Trbovljah za podporo, katero mi je podelil iz podpornega fonda, v znesku 300 Din za časa moje dolgotrajne bolezni.

Srčna hvala!

Trbovlje, dne 21. januarja 1929.

Sajovic Tobija.

Zabukovca.

Pri tukajšnjem drž. rudniku sta se pretečeni teden težko ponesrečila rudarja Anton Veligovšek, kateremu so vozički zmečkali prsa, in pa Jože Padar, kateremu je kos premoga razbil lobanjo in je zelo malo upanja, da bi še kdaj okreval. In to so dve težki nesreči že prvi teden v letu! Koliko jih še bo, preden bo leto končano? Saj so nesreče takorekoč na dnevnem redu. Po mnenju rudarjev je temu največ kriv priganjaški sistem, kateri se zadnje čase izvaja nad rudarji, posebno na oni tretjini, kjer imajo nekakšnega paznika in strelnega mojstra, nad katerega obnašanjem napram rudarjem se že vsi zgražajo. Temu gospodu bi priporočali, naj neha s temi šikanami in denunciacijami, sicer bomo prisiljeni, obrniti se še kam drugam, kar mu ne bo ravno prijetno. Vi, rudarji, pa spregledajte in pomislite, kako je bilo pred leti, ko ste imeli še močno organizacijo; kako je bilo takrat in kako je danes. Zato se je treba držati svoje organizacije, Zveze rudarjev Jugoslavije, ker edino tam je naš prostor. Ako ne, bo čimdalje hujše pel kapitalistični bič po naših hrbtih.

Zavedni rudarji.

Produktivna zadruga mizarjskih mojstrov

R. Z. Z. O. Z.

Maribor, Vetrinjska ulica 18.

Mobilije. Lastna izdelava vseh vrst pohištva od navadne do najfinejših izdelave, iz mehkega, trdega kakor tudi iz eksotičnega lesa, po znatno znižanih cenah, zelo solidno in d. bro. delo. Eno leto garancije. **Samo pri Produktivni zadrugi mizarjskih mojstrov, Maribor, Vetrinjska ulica 18.**

MALA NAZNANILA.

JOSIP MLINARIČ

priporočam svojo bogato zalogo
galanterije, specerije, hišnih
in kuhinjskih potrebščin.

Maribor, Glavni trg št. 17.

Ia. Bukova drva

cela in rezana, trboveljski premog in
butare ter vsakovrsten rezan in tesan les

Alojz Piščanec

Državna cesta, vis-à-vis Mariborski dvor

Enkratna ponudba.

Vsakdo, kdor za pol leta, t. j. za čas od 1. aprila do 30. septembra naroči ali pa obnovi naročnino za Radiowelt, dobi po svoji volji eno izmed tukaj navedenih treh knjig od Hans Günther u. Dr. P. Stuker in sicer: Radioexperimente, Mk 3.80; Radio-technisches Lexikon, Mk 3.60; Wo steckt der Fehler? Mk 4.— zastoj. Naročite se še danes! Samo oni abonenti imajo pravico do premije, ki pošljejo naročnino do 10. IV. in 1 S (šiling) za pošto in zavojnino.

Tvornica štipiljk

in prodaja v to stroko spadajočih potrebščin

T. Soklič

Maribor, Aleksandrova c. 43.

I. Dalmatinska klet

MARIBOR, Mesarska ulica 5

točl ravno kar prispela pristna dalmatinska vina najboljša kvalitete: belo, črno in opolo. Pridete in poskusite ter se bodele prepričali, da tako dobra vina sploh nikjer ne dobite, istotam dobite dnevno več vrst morskih rib, kakor tudi ribjo salato in marinado, vse po najnižji ceni. Se najljubše pripoča lastnik

JOSIP POVODNIK.

**Nabirajte
nove
naročnike**

I. MARIBORSKA DELAVSKA PEKARNA R. Z. Z. O. Z.

Ustan. 1898

MARIBOR, TRŽAŠKA CESTA ŠTEV. 36-38

Telefon 324

Prodajalne v Slomškovi ulici št. 2 in na Glavnemu trgu št. 18

Moderno in higijensko urejena pekarna. — Priporočamo vsem organiziranim delavcem in delavkam naše okusno pecivo v polni teži. Ozirajte se pri zahtevanju peciva iz Delavske pekarnice pri vseh prodajalcih peciva na zavarovalno znamko D. P.

Creppe de Chine

in fular svile od 58 Din naprej

kakor tudi vsakovrstne druge svile v bogati zalogi po najnižjih cenah pri

J. Trpinu, Maribor, Glavni trg 17.

Elektrotehnična delavnica

PRATTES & TRABI,

Maribor, Vodnikov trg št. 3.

Popravlja vseh vrst električnih strojev in aparatov, novo ovijanje sežganih elektromotorjev, dynamo-strojev, transformatorjev itd. Lastna preizkuševalnica, točna in kulantna postrežba, zmerne cene, nakup in prodaja porabljenih motorjev in dynamo-strojev.

Dosti denarja prihranite

ako daste v popravilo

Brzopodplati, Ta tenbachova ul. 14

Vaše vsakovrstne čevlje, galoše, snežne, z gumi in usnjenimi podplati, cene za poplajenje in pete usnjenih damskih Din 26-28, moških Din 32-38. — Se priporoča BRZOPODPLATA.

JOSIP MORAVEC, Maribor

Slovenska ul. 12

priporoča svojo bogato zalogo snežnih čevljev in galoše vseh prvovrstnih svetovnih znamk, po brezkonkurenčnih cenah. Popravlja se sprejemajo.

Ali ste že krili? svoje potrebe v tiskovinah

Dobavljamo vse tiskovine v prvovrstni izpeljavi in po najnižjih cenah za vsa društva, industrijo, trgovine, pisarne itd.

Ljudska tiskarna d. d.
Maribor, Sodna ulica št. 20

Ali že uporabljate

„PROJA“ terpentinovo kremo za čevlje!

Dobliva se jo povsod.

Dobliva se jo povsod.